

Han passat ja uns mesos des que el novembre passat es va celebrar la cimera entre la Xina i l'Àfrica, l'esdeveniment diplomàtic més important de la història recent del país asiàtic. Del gran desplegament propagandístic que va acompanyar aquella trobada, que va reunir 48 líders de països africans, en queden encara grans tanques publicitàries per tot Pequín amb un eslògan que apareix tant en xinès com en francès i en anglès enmig d'elefants, tigres i escenes de sabana: "Amistat, pau, cooperació i desenvolupament." La cita va refermar uns vincles que vénen d'abans de la guerra freda però que les actuals conjuntures econòmiques de la Xina i del continent africà han convertit en una necessitat mútua i que aniran en augment.

En aquest sentit, la gira que el president xinès Hu Jintao va fer al llarg de la setmana passada per vuit països africans —la tercera que el president fa a aquest continent des que va prendre possessió del càrrec el 2003— no és més que una confirmació d'aquesta doble necessitat. Un cop acabat aquest viatge, els líders xinesos (Hu, el primer ministre Wen Jiabao i el ministre d'Exteriors Li Zhaoxing) hauran visitat gairebé la meitat dels 48 països africans amb els quals tenen relacions diplomàtiques (d'un total de 53) en poc més d'un any. La Xina és ja el tercer soci comercial de l'Àfrica, després dels Estats Units i França, i per davant del Regne Unit, i les empreses xineses acumulen bona part de la inversió directa al continent. Uns intercanvis acompanyats de crèdits generosos i de condonació de deute amb els països més pobres.

Un aliat profitós. Per a la majoria de líders africans, la creixent presència xinesa al continent té notables beneficis, començant pels 3.000 milions de dòlars en crèdits preferencials que va prometre Pequín per als propers tres anys. La Xina se'ls guanya en el camp diplomàtic, els tracta de tu a tu, i a més ofereix una fórmula integral de desenvolupament, no només comprant i venent, sinó també invertint en infraestructures, serveis o formació. El creixement econòmic mitjà a tot el continent, del 5,2% el 2005, és degut en bona part a la inversió xinesa. Però aquesta és una relació potenciada no tant pel continent, espo-

El gran amic xinès

La Xina té cada cop més els ulls posats en l'Àfrica. La necessitat d'importar petroli i alhora la recerca de nous mercats per als productes manufacturats han esperonat el president xinès a fer tres viatges al continent africà d'ençà que va assumir el càrrec. La setmana passada, Hu Jintao va visitar diversos països africans oferint, a més, ajuts i inversions en infraestructures.

liat durant l'època colonial i amb vincles de dependència econòmica que encara perduren, com per la Xina i el seu creixement imparable. Amb un creixement del PIB del 10,7% el 2006 i un creixement mitjà d'un 9% des de fa dues dècades, les necessitats energètiques i de matèries primeres del país són enormes. I l'Àfrica —sense oblidar Sud-amèrica i el sud-est asiàtic— li les ofereix a un preu prou assequible per no comprometre aquest creixement, i alhora cada cop amb menys riscos que zones com el Pròxim Orient.

De fet, l'any 2003 la Xina va sobrepassar el Japó com a segon major con-

sumidor de petroli, només per darrere dels Estats Units. Avui, pels carrers de ciutats com Pequín, fins fa pocs anys atapeïts sobretot de bicicletes, circula un nombre creixent d'automòbils. No és estrany, per tant, que durant l'última cimera sinoafricana, emprenedors xinesos signessin contractes amb governs i empreses per un valor total de 1.900 milions de dòlars, principalment en projectes d'explotació petrolífera i infraestructures.

Així, Angola, el segon major productor de petroli de l'Àfrica subsahariana després de Nigèria, s'ha convertit en el principal subministrador de la Xina, superant l'Aràbia Saudita, amb un 25% de tot el que extrau. Al seu temps, la visita recent del primer ministre Wen Jiabao a Angola va deixar crèdits i ajut al desenvolupament, entre el qual s'inclouen fons per a empreses xineses que construiran carreteres, ferrocarrils, escoles, hospitals, oficines, i que formaran personal local. Dels països que aquest cop haurà visitat Hu Jintao destaca el Sudan. Tot i les implicacions de negociar amb un Govern acusat de genocidi per la crisi de Darfur, Hu va passar de puntetes sobre aquesta qüestió i va reforçar els vincles amb un país al qual ja compra la meitat del mig milió de barrils de petroli diari que produeix. La llista de subministradors de petroli la completen Nigèria (el major productor del continent), el Txad, Algèria, Gabon i Guinea Equatorial. En tots aquests països, la fórmula de petroli per ajut al desenvolupament es repeteix. Tanmateix, segons diverses organitzacions, l'estratègia xinesa per assegurar l'entrada de petroli inclou també la venda d'armament i la formació militar, amb Sudan com a punta de llança d'aquestes denúncies. No només es tracta de protegir els camps petrolers, sinó també d'establir vincles d'amistat i benefici mutu per enfortir uns règims inestables que les divisions polítiques poden fer caure en qualsevol moment.

L'energia, però també els metalls i altres matèries primeres, són avui una necessitat constant per alimentar la gran indústria manufacturera xinesa, la "gran fàbrica del món". L'alumini d'Egipte, la bauxita de Guinea, l'urani de Namíbia per als nous reactors nuclears que la Xina posa en funcionament cada any, altres minerals escassos del Congo,

Una multitud espera l'arribada del president xinès, Hu Jintao, a l'aeroport de Libèria, un dels països inclosos en la darrera gira africana, el passat 1 de febrer.

i el coure de Zàmbia. En una mina d'aquest país, on els miners cobren salaris molt baixos i tenen prohibit de sindicarse, es va produir una terrible explosió l'any 2005. Com que la mina estava en mans xineses i perdura el ressentiment dels miners, Hu Jintao ha hagut de cancel·lar part del seu programa en aquest país per motius de seguretat.

Un mercat en potència. Mentre la Xina calma la seva set de recursos, les empreses xineses han trobat a l'Àfrica un mercat excepcional per als seus productes de baix cost. En ciutats com Guangzhou, al sud de la Xina, on es concentra el major cinturó industrial del país, la població africana ha crescut espectacularment, amb centres comercials freqüentats per intermediaris africans que compren des de telèfons mòbils fins a perruques per a senyora, molt de moda a l'Àfrica negra.

Al seu torn, Sud-àfrica, inclosa en l'última gira de Hu Jintao, és el principal soci comercial de la Xina, tot i que els xinesos exporten a Sud-àfrica productes per valor quatre vegades superior

als que importen del país africà. En referència a la creixent influència xinesa en el continent, el president sud-africà va dir que la Xina "no repetirà la històrica relació econòmica de tipus colonial en la qual l'Àfrica servia com a font de matèries primeres i com a mercat de productes manufacturats als països colonitzadors", matissant comentaris anteriors en què advertia dels riscos d'aquest nou gran protagonista. Uns riscos, però, dels quals s'han fet ressò molts observadors als quals amoïna un escenari de gran descontentament envers la Xina i determinades pràctiques de negoci. Els sindicats sud-africans, per exemple, denuncien que els últims tres anys es van perdre al voltant de 67.000 llocs de feina en el sector tèxtil a causa de l'allau d'importacions xineses, tot i que Pequín ha fixat una pròrroga de dos anys per a les exportacions a aquest país. Al mateix temps, la impossibilitat d'exportar directament de la Xina a mercats com l' europeu o el nord-americà per les quotes que aquests imposen ha forçat molts empresaris xinesos a instal·lar-se en països africans, cada cop

més oberts a les privatitzacions, per fabricar i vendre directament des d'allà, utilitzant-los com a països "pont".

En aquest sentit, el professor Gu Zhangyi, expert en assumptes africans de l'Acadèmia de Ciències Socials, assegura que la diferència entre la Xina i els països occidentals és senzillament que la Xina contribueix al desenvolupament d'aquests països i que genera llocs de feina. "La teoria del neocolonialisme és un pretext d'Occident per protegir els seus interessos", sentència Gu. En paraules similars s'hi referia el ministre d'Exteriors Li, qui va dir que "el significat bàsic de drets humans és la supervivència i el desenvolupament", un cop directe als principals crítics, als que van espoliar la Xina i molts altres indrets del Planeta i que, encara avui, són incapços d'oferir fórmules alternatives i, com la Xina, també pacten i donen suport a règims dictatorials i a les multinacionals que exploten els recursos africans.

*Sergi Vicente
Pequín*